

Šikl, R.. Zrakové vnímání.

Praha: Grada, 2013. 312 s.

Recenzovaná monografie Radovana Šikla prezentuje v dosud nebývalém rozsahu poznatky z oblasti výzkumu percepce.

Po úvodní kapitole je kniha rozčleněna do pěti částí: *Světlo, oko, mozek; Vnímání barev; Vnímání prostoru; Objektové vnímání; Vnímání pohybu a v pohybu*. Jednotlivé části na sebe logicky navazují a postupně představují hlavní otázky percepce. Některá témata jako jsou poruchy vnímání, vnímání u zvířat či historické pozadí výzkumu postupují jednotlivými kapitolami.

Předně oceňuji, že autor knihu zaměřuje skutečně na vnímání - nenajdete zde „výplňové pasáže“ o funkci nervového systému jako celku apod. Tento vyhraněný záměr možná trochu vadí tam, kde se výklad dotýká dalších oblastí (paměť, pozornost) - zde by bylo zajímavé podat popisované experimenty v širším teoretickém kontextu. Na druhou stranu kniha tak skutečně popisuje to, co slibuje název. Autor klade důraz na empirické poznatky, nesnaží se informace učebnicově rozřadit nebo podřadit konkrétním paradigmatům. Při daném rozsahu knihy to považuji za dobrý nápad a čtenář má možnost lépe si představit, jak vypadají experimenty v této oblasti.

Výklad je prezentován velmi přístupnou formou. I když je kniha tématem zaměřena hlavně na kognitivní psychologii, myslím, že psychologické vzdělání není pro porozumění textu potřeba a z knihy mohou profitovat odborníci a studenti z dalších oborů, které se vnímání týkají (architektura a umění, technické obory, lékařské vědy a pedagogika), a zájemci z širší veřejnosti. Osobně mne zaujala právě autorova snaha ukázat poznatky z percepce v nejrůznějších oblastech lidské aktivity. Zápal pro téma je nakažlivý a čtení probouzí touhu poznat, jak věci fungují.

Proč vlastně číst tuto knihu, pokud už jste o zrakovém vnímání četli v nějaké souhrnné učebnici? Má cenu ji číst, pokud máte jiné zájmy? Předně, současné učebnice podávají téma na výrazně menším prostoru - v tomto ohledu je konkurencí jedině Kognitivní psychologie M. W. Eysencka a M. Keaneho. Řada tradičních učebnicových témat (prostorové nápovědi nebo tvarové zákony) je pojednáno netradičně a lépe vysvětleno (např. nápovědi jsou členěny jemněji než na monokulární a binokulární). Experimenty jsou vysvětleny podrobněji a kniha obsahuje velké množství ilustrací, schémat a reprodukcí. Je samozřejmé, že mnoho výzkumů by se dalo popsat ještě podrobněji, kniha ale slouží jako dobrý rozcestník, který vás seznámí s problematikou oboru a odkáže na další zdroje uvedené v obsáhlém seznamu literatury. Kromě jmenného a věcného rejstříku kniha obsahuje také Slovníček pojmů, který stručně vysvětluje vybrané termíny a odkazuje na příslušné pasáže textu. Vzhledem k malému množství tuzemských prací o vnímání může kniha také sloužit jako vodítko pro překlady českých termínů.

Pokud znáte vnímání jen z úvodních kapitol učebnic, rozhodně vám knihu doporučuji - ukáže vám oblast mnohem bohatší a zajímavější, než se vám dosud mohlo zdát.

Mgr. Jiří Lukavský, Ph.D.
Psychologický ústav AV ČR
E-mail: lukavsky@praha.psu.cas.cz